C/2025/5141

28.10.2025.

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums

Laba ES pilsoniskā dialoga prakse līdzdalības procesu kontekstā

(pašiniciatīvas atzinums)

(C/2025/5141)

Ziņotājs: ***Arnaud SCHWARTZ***

Padomnieki	*Matteo VESPA* (ziņotāja padomnieks, III gr.) *Ruairí FITZGERALD* (padomnieks, II gr.)
Pilnsapulces lēmums	19.9.2024.
Juridiskais pamats	Reglamenta 52. panta 2. punkts
Atbildīgā specializētā nodaļa	Nodarbinātības, sociālo lietu un pilsoniskuma specializētā nodaļa
Pieņemts specializētās nodaļas sanāksmē	27.6.2025.
Pieņemts plenārsesijā	16.7.2025.
Plenārsesija Nr.	598
Balsojuma rezultāts (par/pret/atturas)	183/3/5

1. Secinājumi un ieteikumi

1.1. Pilsoniskās sabiedrības nenogurstošie centieni veicināt iedzīvotāju iesaisti un aktīvu pilsoniskumu, sekmēt pilsonisko dialogu, aizstāvēt cilvēktiesības un veicināt demokrātisko praksi ir nenovērtējams ieguldījums ES spēkā, noturībā un leģitimitātē ([1]).

1.2. Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja (EESK) norāda, ka sociālā dialoga struktūrās un procesos pilnībā jāatzīst un jārespektē sociālo partneru organizāciju īpašā nozīme, vienlaikus atzīstot, ka pilsoniskais dialogs, kurā iesaistīts plašāks ieinteresēto personu loks un aplūkots plašāks tematu klāsts, ir atsevišķs process. Šis nošķirums būtu jāveic arī, atbalstot sociālo partneru un plašākas pilsoniskās sabiedrības spēju veidošanu ([2]).

1.3. Saistībā ar acīmredzamām ģeopolitiskām, ekonomiskām, sociālām un ekoloģiskām krīzēm, kā arī ar izaicinājumiem digitālajā jomā, EESK mudina ES iestādes un dalībvalstis rīkoties saskaņā ar EESK iepriekšējiem priekšlikumiem par sociālo dialogu un pilsonisko dialogu un iesaistīt individuālus iedzīvotājus demokrātijā kopumā.

([1]) EESK ieguldījums Eiropas Komisijas 2025. gada darba programmā: https://www.eesc.europa.eu/en/documents/resolution/european-economic-and-social-committee-contribution-2025-european-commission-work-programme-all-languages.

([2]) Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par tematu "Priekšlikums Padomes ieteikumam par sociālā dialoga stiprināšanu Eiropas Savienībā" (COM(2023) 38 final – 2023/0012 (NLE)) un "Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai "Sociālā dialoga stiprināšana Eiropas Savienībā: tā potenciāla pilnīga izmantošana nolūkā pārvaldīt taisnīgu pārkārtošanos"" (COM(2023) 40 final) (OV C 228, 29.6.2023., 87. lpp.), 1.7. punkts.

1.4. Turklāt EESK aicina ES iestādes izmantot šajā pašiniciatīvas atzinumā minētos pilsoniskā dialoga sniegtos papildu elementus.

1.5. Pamatojoties uz Eiropas Komisijas apņemšanos *pastiprināt sadarbību ar pilsoniskās sabiedrības organizācijām*, EESK plāno cieši sadarboties ar Eiropas Komisiju, lai izveidotu un pārvaldītu pilsoniskās sabiedrības platformu un regulāri nodrošinātu tās darbību.

1.6. Šajā sakarā EESK kā Līgumā balstīta ES padomdevēja struktūra, kuras sastāvā ir darba devēju, darba ņēmēju un pilsoniskās sabiedrības organizāciju pārstāvji, un turklāt būdama arī organizētas pilsoniskās sabiedrības mītne, piedāvā organizēt šīs platformas darbību. Lai pilnveidotu EESK iesaisti platformā, ir izveidota īpaša *ad hoc* grupa, kurā darbojas EESK locekļi.

1.7. Ar ES iestāžu atbalstu EESK varētu darboties arī kā sabiedrības un organizētas pilsoniskās sabiedrības līdzdalības centrs un aizgādne, kas palielinātu Komisijas un citu iestāžu rīkoto apspriežu ietekmi un sistemātiski apkopotu EESK locekļu un Eiropas organizētas pilsoniskās sabiedrības sniegto informāciju saistībā ar Komitejas atzinumiem par svarīgākajām Eiropas politiskās darba kārtības prioritātēm un politikas virzieniem ([3]).

1.8. Turklāt EESK uzsver, ka tās priekšlikumu pamatā ir Līgums par Eiropas Savienību (LES), Līgums par Eiropas Savienības darbību (LESD) un 2022. gada 9. maija konferences par Eiropas nākotni nobeiguma ziņojums, kurā skaidri pausts aicinājums stiprināt EESK institucionālo lomu un piešķirt tai pilnvaras darboties kā līdzdalības demokrātijas pasākumu, piemēram, strukturēta dialoga ar pilsonisko sabiedrību, veicinātājai.

2. **Vispārīgas piezīmes**

2.1. Organizētai pilsoniskajai sabiedrībai ir būtiska nozīme, lai sekmētu to, ka demokrātisku lēmumu pieņemšanā piedalās un savu viedokli pauž viss plašais un daudzveidīgais indivīdu un sabiedrības grupu loks. Pilsoniskās sabiedrības līdzdalība ir ļoti būtisks Eiropas demokrātijas elements – gan kā priekšnoteikums ES politikas leģitimitātei, gan kā instruments, kas nodrošina, ka Eiropas līmenī izstrādātā politika un tiesību akti atbilst visu to cilvēku situācijai un vajadzībām, kurus šī politika ietekmē. Dialogs starp iestādēm un pilsonisko sabiedrību ir viens no galvenajiem instrumentiem, ar ko vairot iedzīvotāju uzticību demokrātijai.

2.2. EESK ir LESD pilnvarota ([4]) padomdevēja struktūra, tāpēc tās rīcībā ir specializētas ekspertzināšanas, un tā ir unikāls un pastāvīgs pilsoniskā dialoga forums, kurā risinājumi tiek ierosināti, pamatojoties uz darba devēju, darba ņēmēju un pilsoniskās sabiedrības organizāciju konsensu ([5]). Tās locekļus pilnvaro viņu attiecīgās organizācijas ([6]), un viņi pārstāv aptuveni 90 miljonus cilvēku no visiem sabiedrības slāņiem.

2.3. EESK gadu desmitiem ir veicinājusi pilsoniskā dialoga attīstību ([7]), kas tagad ir iekļauts Lisabonas līguma 11. panta 1. un 2. punktā. Nesen EESK atzīmēja ([8]), ka apvienība "Pilsoniskā sabiedrība – Eiropa" ir aicinājusi pāriet uz vairāk formalizētu un labāk strukturētu ES pilsoniskā dialoga sistēmu ([9]).

([3]) EESK Sadarbības grupas "Dialoga cikls" 2024. gada pārdomu dokuments par tematu "Eiropas pilsoniskās sabiedrības stratēģija": https://www.eesc.europa.eu/sites/default/files/2025-01/reflection_paper_on_a_european_strategy_for_civil_society_fin_eesc-2024-04653-00-00-info-edi.pdf.

([4]) LESD 300.-304. pants.

([5]) LESD 300. panta 2. punkts.

([6]) OV C 349, 29.9.2023., 4.5. punkts un Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par tematu "Pilsoniskā dialoga un līdzdalības demokrātijas stiprināšana ES: turpmākie pasākumi" (izpētes atzinums pēc ES prezidentvalsts Beļģijas pieprasījuma) (OV C, C/2024/2481, 23.4.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/2481/oj), 1.8. punkts.

([7]) EESK 2020. gada kopsavilkums par līdzdalības demokrātiju: https://www.eesc.europa.eu/en/our-work/publications-other-work/publications/participatory-democracy-success-story-written-eesc.

([8]) OV C, C/2024/2481, 23.4.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/2481/oj, 3.8. punkts.

([9]) Apvienības "Pilsoniskā sabiedrība – Eiropa" atklātā vēstule Eiropas Komisijas priekšsēdētājai, 2022.: https://www.eesc.europa.eu/en/our-work/publications-other-work/publications/participatory-democracy-success-story-written-eesc. Tas neietver sociālos partnerus.

2.4. EESK ir arī aicinājusi ES iestādes uzņemties iniciatīvu, izstrādājot pilsoniskās sabiedrības stratēģiju ar skaidru rīcības plānu ([10]). Pēc prezidentvalsts Beļģijas lūguma EESK nesen pētīja, kā stiprināt pilsonisko dialogu, tostarp, kādus elementus varētu iekļaut sistēmā, lai tā veicinātu iedzīvotāju tiešu līdzdalību un dialogu ar starpniekstruktūrām gan Eiropas, gan dalībvalstu līmenī ([11]).

2.5. Ņemot vērā EESK iepriekš veikto darbu ar šo tematu ([12]), šajā atzinumā ir izklāstītas galvenās iezīmes, kas raksturo ES līmeņa pilsonisko dialogu veicinošu sistēmu, kuras pamatā ir LESD un paraugprakse.

3. **Pilsoniskā dialoga mērķis**

3.1. Pilsoniskajam dialogam jābūt pastāvīgai, strukturētai, vienlīdzīgai un jēgpilnai mijiedarbībai starp iestādēm un organizēto pilsonisko sabiedrību ar mērķi izstrādāt atbilstošu politiku, kas pēc tam tiek īstenota un novērtēta.

3.2. Pamatojoties uz Konferences par Eiropas nākotni ieteikumiem, ir jāuzsver un jāpilnveido īpašā loma, ko EESK pilda kā pilsoniskās sabiedrības konsultāciju procedūru un plašāka pilsoniskā dialoga institucionālā nodrošinātāja, kā norādīts atzinumā par pilsoņu paneļdiskusijām ([13]).

3.3. Pilsoniskajam dialogam vajadzētu būt iekļaujošam, pārredzamam un uz rezultātiem orientētam, ļaujot veikt būtisku informācijas, zināšanu un pieredzes apmaiņu, kā arī dodot iespēju sniegt atgriezenisko saiti. Tas paredz kopīgi rastus risinājumus un ilgstošas partnerības starp publiskā sektora iestādēm un pilsoniskās sabiedrības organizācijām. Šim dialogam būtu jānotiek visos politisko lēmumu līmeņos un visos to pieņemšanas cikla posmos, sākot ar darba kārtības noteikšanu un beidzot ar nostāju un prioritāšu formulēšanu un novērtēšanu. Pilsoniskajam dialogam būtu jānodrošina, ka politikas lēmumos tiek ņemtas vērā to personu vajadzības, kuras šie lēmumi ietekmē, it īpaši neaizsargāto grupu un visvairāk atstumto iedzīvotāju vajadzības, nodrošinot viņu līdzdalību politikas veidošanas procesā un pieņemto pasākumu efektivitāti.

3.4. ES līmeņa pilsoniskajā dialogā vienmēr būtu jāiesaista ES līmeņa pilsoniskās sabiedrības organizācijas. EESK 2004. gadā izveidoja Sadarbības grupu, kas ir paraugs ES iestāžu vidū, lai nodrošinātu satvaru dialogam un sadarbībai starp EESK un Eiropas pilsoniskās sabiedrības organizācijām un tīkliem. Grupa sadarbojas, risinot transversālus kopīgu interešu jautājumus. Tā nodrošina Eiropas pilsoniskās sabiedrības jumta organizācijām ([14]) unikālu institucionālo struktūru, kas paver iespējas rīkot pilsonisko dialogu un veicina līdzdalības demokrātiju. Tā ir kanāls, ar kura starpniecību organizētā pilsoniskā sabiedrība, kas piedalās Sadarbības grupā, var apspriest un ietekmēt ES darba kārtību un lēmumu pieņemšanas procesus (kā tas ir paredzēts LES 11. pantā) ([15]).

([10]) EESK ieguldījums Eiropas Komisijas 2025. gada darba programmā, 6.7. punkts: https://www.eesc.europa.eu/en/documents/resolution/european-economic-and-social-committee-contribution-2025-european-commission-work-programme-all-languages.

([11]) OV C, C/2024/2481, 23.4.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/2481/oj

([12]) It īpaši OV C, C/2024/2481, 23.4.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/2481/oj, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par tematu "Pilsoniskā dialoga un līdzdalības demokrātijas stiprināšana ES: turpmākie pasākumi" (izpētes atzinums pēc ES prezidentvalsts Beļģijas pieprasījuma) (OV C, C/2024/4061, 12.7.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/4061/oj, OV C 349, 29.9.2023., 69. lpp.), OV C 228, 29.6.2023., 87. lpp.

([13]) Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par tematu "Kā veidot dialogu ar konkrēto auditoriju, un kā efektīvi izmantot pilsoņu paneļdiskusiju darba rezultātus" (pašiniciatīvas atzinums) (OV C 349, 29.9.2023., 69. lpp.) un Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums – Ilgtspējīgu un noturīgu pārtikas sistēmu veicināšana aizvien biežāko krīžu apstākļos (izpētes atzinums pēc ES Padomes prezidentvalsts Ungārijas pieprasījuma) (OV C, C/2025/106, 10.1.2025., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/106/oj), 5.9. punkts.

([14]) Tas neattiecas uz Eiropas sociālo partneru organizācijām: *Civil society organisations/Sociétés civiles organisées, EESC*: https://www.eesc.europa.eu/en/sections-other-bodies/other/liaison-group/organisation/civil-society-organisations-societes-civiles-organisees.

([15]) OV C, C/2024/2481, 23.4.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/2481/oj, 2.4. punkts.

3.5. ES iestādēm ir juridisks pienākums pastāvīgi un efektīvi īstenot LES 11. pantu ES līmenī ([16]), kā uzsvērts arī nesenajā Sadarbības grupas pārdomu dokumentā "Eiropas stratēģija pilsoniskajai sabiedrībai" ([17]). LES 11. pants ES iestādēm uzliek juridisku pienākumu uzturēt atklātu, pārredzamu un pastāvīgu dialogu ar apvienībām, kas pārstāv pilsoņus, un pilsonisko sabiedrību. Tomēr trūkst pamatnostādņu par to, kā pilsoniskā sabiedrība var iesaistīties šajā jēgpilnajā dialogā ar ES iestādēm ([18]).

3.6. EESK uzskata, ka ir būtiski visās ES iestādēs piemērot noteiktus standartus, lai LES 11. pants kļūtu efektīvs. Tajos būtu jāietver tādi jautājumi kā pilsoniskā dialoga nozīme, tā orientācija uz rezultātiem, pasākumu regularitāte un grafiks, politikas programmu un prioritāšu kopīgošana, iekļaujot neaizsargātās grupas, kā arī atgriezeniskā saite un rezultāti. EESK uzsver, ka šādai stratēģijai ir reāls potenciāls uzlabot Eiropas politikas pasākumu īstenošanu iedzīvotāju ikdienas dzīvē. Turklāt, uzlabojot LES 11. panta īstenošanu, lai uzlabotu pilsoniskās sabiedrības organizāciju iesaistīšanos ES politikas veidošanā, un vienlaikus stiprinot EESK lomu, tiktu veidotas mērķtiecīgākas un efektīvākas rīcībpolitikas ([19]).

3.7. Pilsoniskā dialoga dalībniekiem vajadzētu būt organizētās pilsoniskās sabiedrības deleģētiem pārstāvjiem. Valstu un reģionālās pilsoniskās sabiedrības organizācijas vēsturiski ir pašorganizējušās uz dalību balstītos tīklos un ES jumta organizācijās, lai sadarbotos ar ES iestādēm. Eiropas Parlaments un pēc tam Eiropas Komisija, izmantojot dažādas finansēšanas programmas, ir atbalstījuši šo starptautisko sadarbību, lai nodrošinātu demokrātisku līdzdalību un uzlabotu pārvaldību, palīdzot mazināt plaisu starp iedzīvotājiem un ES iestādēm un sabalansējot privātās intereses.

3.8. Pilsoniskais dialogs neizslēdz organizētas pilsoniskās sabiedrības līdzdalību konsultāciju un politikas veidošanas forumos kopā ar citiem svarīgiem dalībniekiem, piemēram, domnīcām, pētniecības institūtiem un citām ieinteresēto personu organizācijām. Tam būtu jāpapildina, nevis jāaizstāj pašreizējā ieinteresēto personu iesaistīšanas prakse, kas izklāstīta labāka regulējuma satvarā, un tam būtu jāsniedz ieguldījums, lai uzlabotu pārredzamību, atgriezenisko saiti un pēckontroli.

3.9. EESK atkārtoti pieprasa ([20]) izstrādāt pilsoniskā dialoga stratēģiju, kuras rezultātā tiktu sagatavots rīcības plāns. Savā atzinumā "Pilsoniskā dialoga un līdzdalības demokrātijas stiprināšana ES: turpmākie pasākumi" Komiteja ierosināja stratēģijā iekļaut pīlāru, kas būtu daļa no Eiropas demokrātijas aizsardzības tiesību aktu kopuma. Šī prasība joprojām ir spēkā, un tā būtu jāiekļauj gaidāmajā priekšlikumā par Eiropas demokrātijas vairogu. Turklāt stratēģija varētu būt vērsta uz to, lai panāktu ES iestāžu nolīgumu, kurā būtu noteikti pasākumi un izmantojamie *saistītie resursi*, kā to pieprasījusi EESK III grupa un vairāki pilsoniskās sabiedrības tīkli, organizācijas un pārstāvji ([21]). EESK to varētu sekmēt un iesaistīt ES līmeņa pilsoniskās sabiedrības tīklus. Stratēģija būtu pirmais solis pilsoniskās sabiedrības lomas stiprināšanā un pilsoniskā dialoga tālākā attīstīšanā ([22]).

3.10. EESK atzīmē, ka Komisija ir apņēmusies pastiprināt sadarbību ar pilsonisko sabiedrību demokrātijas, tiesiskuma un līdzīgās jomās un izveidot pilsoniskās sabiedrības platformu, lai atbalstītu sistemātiskāku pilsonisko dialogu un lai pastiprinātu pilsoniskās sabiedrības, aktīvistu un cilvēktiesību aizstāvju aizsardzību viņu darbā ([23]).

3.11. EESK kā ES padomdevēja struktūra, kas pilnvarota saskaņā ar Līgumiem un ko veido darba devēju, darba ņēmēju un citu pilsoniskās sabiedrības organizāciju pārstāvji, aicina Komisiju noteikt, ka tā ir uzņēmējinstitūcija, kas veicina pilsoniskās sabiedrības platformas izveidi, darbību un pārvaldību, un šim nolūkam atbalstīt to ar atbilstošiem papildu resursiem.

([16]) OV C, C/2024/2481, 23.4.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/2481/oj, 5.3. punkts.
([17]) https://www.eesc.europa.eu/en/news-media/news/civil-society-organisations-call-eu-civil-society-strategy.
([18]) Sadarbības grupas "Dialoga cikls" 2024. gada pārdomu dokuments par tematu "Eiropas stratēģija pilsoniskajai sabiedrībai".
([19]) OV C, C/2024/2481, 23.4.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/2481/oj, 1.9. punkts.
([20]) OV C, C/2024/2481, 23.4.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/2481/oj, 1.5. punkts.
([21]) https://www.eesc.europa.eu/sites/default/files/2024-01/OpenLetter_EN_updated.pdf.
([22]) OV C, C/2024/2481, 23.4.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/2481/oj, 1.5. punkts.
([23]) Komisāra *McGrath* pilnvarojuma vēstule: https://commission.europa.eu/document/download/27636865-211e-46fe-97fb-582b514c78f9_en?filename=mission-letter-mcgrath.pdf.

3.12. EESK jau agrāk norādījusi, ka sociālā dialoga struktūrās un procesos pilnībā jāatzīst, jārespektē un jāsekmē sociālo partneru organizāciju īpašā nozīme, vienlaikus atzīstot, ka pilsoniskais dialogs, kurā iesaistīts plašāks ieinteresēto personu loks un aplūkots plašāks tematu klāsts, ir atsevišķs process ([24]). Diskusijas un jebkāda rīcība saistībā ar pilsonisko dialogu, tostarp pilsoniskās sabiedrības platformu, nedrīkst graut, ietekmēt vai traucēt sociālo dialogu vai sociālo partneru lomu un prerogatīvas, kā noteikts Līgumos. Sociālais dialogs būtu jāstiprina, nevis jāmazina.

4. **Pilsoniskā dialoga veicināšanas sistēmas veidošana ES līmenī**

4.1. Ir konstatēts ([25]), ka pašreizējā ES pilsoniskā dialoga sistēma ietver gan "vertikālo" dimensiju (konkrētām nozarēm raksturīgs pilsoniskais dialogs starp pilsoniskās sabiedrības organizācijām un to partneriem likumdošanas un izpildvaras iestādēs par konkrētām politikas jomām), gan "transversālo" dimensiju (strukturēts un regulārs dialogs starp ES iestādēm vai to valstu partneriem un pilsonisko sabiedrību par ES attīstību un tās transversālo politiku). ES pilsoniskais dialogs attiecas gan uz konkrētām politikas jomām, gan uz vispārējām politikas un politiskām pamatnostādnēm, piemēram, Eiropas Komisijas gada darba programmu.

4.2. Šajā sakarā un lai palīdzētu ES iestādēm kopā ar organizēto pilsonisko sabiedrību veidot Eiropas sistēmu, kas veicina ES līmeņa pilsonisko dialogu, EESK vērš ES iestāžu uzmanību uz turpmāk minēto labo praksi valstīs, norādot uz vairākiem veiksmīgiem līdzdalības procesiem.

4.2.1. Francijā Nacionālā sabiedriskās apspriešanas komisija (*CNDP*) ([26]) ir neatkarīga iestāde, kas aizsargā sabiedrības tiesības uz informāciju un līdzdalību tādu projektu un valsts politikas virzienu izstrādē, kuri ietekmē vidi. Tās iejaukšanās jau agrīnajos posmos, uzdodot jautājumus ne tikai par to, "kā", bet arī par to, "kāpēc", ļauj ietekmēt lēmumus.

4.2.2. Itālijas Konstitūcijas 118. pantā ir nostiprinātas pilsoņu tiesības, kas vienlīdzīgas ar valsts iestādēm, uz autonomu iniciatīvu vispārējās interesēs. Šis subsidiaritātes princips ir atspoguļots vietējos noteikumos par dalīto pārvaldību, lai gan tā piemērošana joprojām ir sarežģīta un dažādi interpretējama ([27]).

4.2.3. Īrijā Nacionālā ekonomikas un sociālo lietu padome (*NESC*) ([28]) analizē un ziņo valdībai par stratēģiskās politikas jautājumiem saistībā ar ilgtspējīgu ekonomisko, sociālo un vides attīstību. *NESC* ir pieci sociālās partnerības pīlāri: arodbiedrības, uzņēmumu un darba devēju organizācijas, lauksaimniecības un lopkopības organizācijas, kopienas un brīvprātīgais sektors, kā arī vides pīlārs.

4.2.4. Latvijā 2005. gadā starp valdību un vairāk nekā 500 organizācijām tika parakstīts sadarbības memorands ([29]), kas strukturē pilsonisko dialogu. Pilsoniskais dialogs tagad sāk pildīt būtisku koordinēšanas lomu; tajā ir darba grupas, arbitrāžas iespējas un portāls, kas veltīts publiskiem lēmumiem. Pilsoniskās sabiedrības organizācijas piedalās arī ikgadējā parlamentārajā forumā, atvērto durvju dienās un ārlietu un Eiropas lietu ziņojuma sagatavošanā. Visi dokumenti ir pieejami tiešsaistē, un sanāksmes bieži notiek hibrīdformātā, lai atvieglotu reģionu pārstāvju līdzdalību.

4.2.5. Nīderlandē Klimata padome ([30]) ir padomdevēja struktūra, kas bija atbildīga par Nacionālā klimata nolīguma izstrādi 2018.-2019. gadā. Valdības vadībā tajā piedalījās ekonomikas nozaru, pilsoniskās sabiedrības organizāciju un vietējo pašvaldību pārstāvji. Nolīgumā, kas tika laists klajā 2019. gadā, ir uzsvērts, ka enerģētikas pārkārtošana ir neatgriezeniska un ka ir vajadzīga stingra politiskā apņemšanās.

([24]) OV C, C/2024/2481, 23.4.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/2481/oj, 1.14. punkts.
([25]) Sk. piem., Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par tematu "Pilsoniskā dialoga un līdzdalības demokrātijas stiprināšana ES: turpmākie pasākumi" (izpētes atzinums pēc ES prezidentvalsts Beļģijas pieprasījuma) (OV C, C/2024/2481, 23.4.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/2481/oj), 3.5. punktu.
([26]) www.debatpublic.fr.
([27]) www.labsus.org/2024/03/unutopia-realizzata-dieci-anni-dopo.
([28]) www.ihrec.ie.
([29]) www.icnl.org/wp-content/uploads/Latvia_memo.pdf.
([30]) www.klimaatakkoord.nl.

4.2.6. Zviedrijā ([31]) valdības un pilsoniskās sabiedrības sadarbību strukturē dialoga platformu un stratēģisko partnerību ietvaros, lai stiprinātu iedzīvotāju līdzdalību valsts politikas veidošanā. Liela nozīme krīžgatavībā ir gan individuālajam, gan vietējam un valsts līmenim.

5. **Organizēšana katrā ES iestādē**

5.1. EESK konsultatīvā loma dod iespēju Eiropas pilsoniskajai sabiedrībai piedalīties Eiropas Savienības lēmumu pieņemšanas procesā un tādējādi atbalsta Eiropas ideju un palīdz vairot sabiedrības uzticību Eiropai ([32]).

5.2. Būtu jāorganizē pilsoniskais dialogs ar trim galvenajām ES iestādēm atbilstoši to attiecīgajām struktūrām un mērķiem. Turpmāk uzskaitīti daži no iespējamiem pasākumiem.

5.3. Eiropas Parlamentā papildus priekšsēdētāja vietnieka iecelšanai, kura uzdevums ir organizēt strukturētu dialogu ar pilsonisko sabiedrību, varētu izveidot pilsoniskā dialoga kontaktpunktus katras Parlamenta komitejas sekretariātā, ietverot ikgadēju dialogu ar pārstāvības organizācijām šajās komitejās un ikgadēju dialogu ar organizēto pilsonisko sabiedrību par svarīgākajiem Parlamentā apspriestajiem jautājumiem, un atbalstot mijiedarbību starp referentiem un pilsoniskās sabiedrības organizācijām.

5.4. Eiropas Komisijā būtu jāizveido šādi elementi: pilsoniskā dialoga pamatnostādnes dažādos ģenerāldirektorātos, starpdienestu grupa pilsoniskā dialoga jautājumos, kurā darbotos dažādu ģenerāldirektorātu pārstāvji, apmācības kursi par pilsonisko dialogu un, kā ierosināts iepriekš, pilsoniskās sabiedrības platforma, kuras darbību organizētu EESK. Šajā sakarā EESK Birojs 2025. gada aprīlī nolēma izveidot īpašu EESK locekļu grupu, lai pilnveidotu EESK iesaisti šajā platformā.

5.5. Padomei būtu jāpārskata, kā tā organizē sistemātiskas apspriedes ar organizētu pilsonisko sabiedrību saistībā ar savu darbu likumdošanas un politikas jomā. Šīs apspriedes var izpausties kā PSO uzaicināšana piedalīties tās darba grupu sanāksmēs. Turklāt Padomes rotējošās prezidentvalstis var organizēt sanāksmes ar PSO par savām prioritātēm ([33]).

6. **Pilsoniskais dialogs un EESK**

6.1. EESK kā padomdevēja struktūra, kuras sastāvā ir darba devēju, darba ņēmēju un citu pilsoniskās sabiedrības organizāciju pārstāvji, ir nozīmīga pilsoniskā dialoga nodrošināšanas un veicināšanas dalībniece.

6.2. Tiks turpināta pašreizējā prakse, kad ES pilsoniskā sabiedrība iesaistās EESK darbā, proti, tiks turpināta Sadarbības grupas darbība, organizētas uzklausīšanas, kurās piedalās organizēta pilsoniskā sabiedrība, sniegts ieguldījums EESK atzinumu izstrādē, veikts jauniešu tests, pilsoniskās sabiedrības organizācijas tiks aicinātas uzstāties plenārsesijās un katru gadu tiks rīkota Pilsoniskās sabiedrības nedēļa.

6.3. Kā turpinājumu 2015. gadā Rīgā notikušā NVO foruma pieņemtajam ceļvedim EESK Sadarbības grupa 2018. gadā izstrādāja rīcības plānu LES 11. panta 1. punkta un 11. panta 2. punkta īstenošanai. Viens no priekšlikumiem bija izveidot Eiropas pilsoniskā dialoga novērošanas centru. EESK pieņem zināšanai šo aicinājumu ([34]).

([31]) www.nodsverige.se/english/.

([32]) Jaunā Eirobarometra aptauja liecina par rekordaugstu uzticēšanos ES: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_24_6126.

([33]) Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums – Kā Eiropas Savienībā nodrošināt agropārtikas nozares sociālo, vidisko un ekonomisko ilgtspēju nākotnē paredzētās paplašināšanās kontekstā (izpētes atzinums pēc Eiropas Komisijas pieprasījuma) (OV C, C/2024/2481, 23.4.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/2481/oj).

([34]) OV C, C/2024/2481, 23.4.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/2481/oj, 1.11. punkts.

6.4. Visbeidzot, EESK atkārto atzinumā "Pilsoniskā dialoga un līdzdalības demokrātijas stiprināšana ES: turpmākie pasākumi" pausto aicinājumu izstrādāt pilsoniskā dialoga stratēģiju, kuras rezultātā tiktu sagatavots rīcības plāns, kurā viens no pīlāriem būtu daļa no priekšlikuma par Eiropas demokrātijas vairogu.

Briselē, 2025. gada 16. jūlijā

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas
priekšsēdētājs
Oliver RÖPKE